

BANYERES DE MARIOLA

ESPAÑOL
VALENCIÀ
ENGLISH

RUTA DELS MOLINS

banyeresdemariolaturisme.com

RUTA DE LOS MOLINOS

RUTA DELS MOLINS

MILL'S ROUTE

ES El municipio de Banyeres de Mariola es conocido por su pasado industrial. Una de las industrias predominantes en la población a finales del siglo XIX y principios del XX fue la papelera.

De todo este pasado industrial nos queda un legado que hoy en día forma parte de nuestro patrimonio.

La Ruta de los Molinos es un recorrido que une los tres molinos papeleros más emblemáticos de Banyeres de Mariola de los nueve que estuvieron activos en el río Vinalopó entre los siglos XVIII y XX. En estas peculiares construcciones fabriles, grandiosas para su época, trabajaron la mayor parte de los vecinos de Banyeres de Mariola durante varios siglos.

Esta ruta, está diseñada para ayudar al visitante a interpretar como fue esta industria, así como conocer más sobre la flora y fauna del lugar.

El itinerario autoguiado mediante paneles interpretativos nos permite pasear por el lateral del cauce del río Vinalopó y admirar los diferentes elementos que aparecen en la ruta.

VA El municipi de Banyeres de Mariola és conegut pel seu passat industrial. Una de les indústries predominants a la població a finals del segle XIX i principis del XX va ser la paperera.

De tot aquest passat industrial ens queda un llegat que actualment forma part del nostre patrimoni.

La Ruta dels Molins és un recorregut que uneix els tres molins paperers més emblemàtics de Banyeres de Mariola dels nou que van estar actius en el riu Vinalopó entre els segles XVIII i XX. En aquestes peculiars construccions fabrils, grandioses per a la seva època, van treballar la major part dels veïns de Banyeres de Mariola durant diverses centúries.

Aquesta ruta, està dissenyada per ajudar al visitant a interpretar com va ser aquesta indústria, així com conèixer més sobre la flora i fauna del lloc.

L'itinerari autoguiat mitjançant panells interpretatius ens permet passejar pel lateral del llit del riu Vinalopó i admirar els diferents elements que apareixen a la ruta.

EN The municipality of Banyeres de Mariola has a very rich and varied industrial background. The itinerary of the river Vinalopó through the town boundaries is surrounded by very characteristic constructions such as cloth mills, flour mills and paper mills. These buildings were the symbol of an era and now help us to understand how the industry was then.

The route of the paper mills joins three of the most emblematic watermills of Banyeres paper industry. In Banyeres, nine mills were active between the 18th and 20th centuries in the River Vinalopó. These peculiar factories, magnificent in their time, gave job to most of the inhabitants of Banyeres for many years.

The route throughout the paper mills let the traveler enjoy an interesting walk in which admire the fauna and flora of an almost unchanged environment.

The self-guided tour by means of interpretative panels allows us to walk along the side of the Vinalopó riverbed and admire the different elements that appear in the route.

EL AGUA L'AIGUA THE WATER

ES El río Vinalopó tiene un papel muy importante en el desarrollo de la industria en Banyeres. Entre sus múltiples usos, el agua del río se utilizaba para mover la rueda hidráulica de los molinos. Por este motivo existen construcciones dedicadas a canalizar el agua para usos industriales y agrícolas, como son:

Las acequias; conductos que captan agua del río y la conducen desde el azud hasta el molino. La acequia también era utilizada para almacenar el agua y aprovecharla en las horas de máxima producción de energía.

Los azudes; presas para captar agua del río, elevarla y retenerla derivándola hacia la acequia que la conduce al molino. El agua se utilizaba para la elaboración del papel y para accionar la rueda hidráulica

VAL El riu Vinalopó té un paper molt important en el desenvolupament de la indústria a Banyeres. Entre els seus múltiples usos, l'aigua del riu s'utilitzava per a moure la roda hidràulica dels molins. Per aquest motiu existeixen construccions dedicades a canalitzar l'aigua per a usos industrials i agrícoles, com són:

Les sèquies; conductes que captan aigua del riu i la condueixen des de l'assut fins al molí. La sèquia també era utilitzada per emmagatzemar l'aigua i aprofitar-la en les hores de màxima producció d'energia.

Els assuts; preses per captar aigua del riu, elevar-la i retener-la derivant-la cap a la sèquia que la condueix al molí. L'aigua s'utilitzava per a l'elaboració del paper i per accionar la roda hidràulica

EN The Vinalopó river plays a very important role in the development of the industry in Banyeres. Among its many uses, water from the river was used to move the waterwheel of the mills. For this reason, there are buildings dedicated to channel water for industrial and agricultural uses, such as:

Canals; pipes that take the river water and lead it from the dam to the mill. The canals were also used to store the water and take advantage of it at times of maximum energy production.

Dams; dams to take water from the river, raise it and hold it, and then to channel the water to the canal that leads it to the mill. The water was used for making paper and for powering the waterwheel.

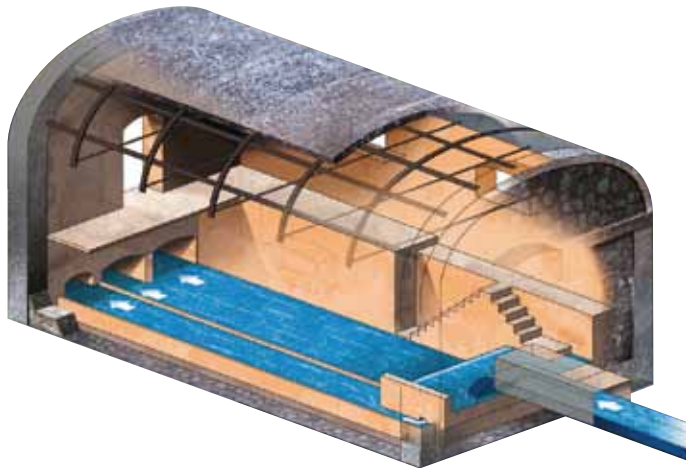

ES PARTIDOR DE LAS AGUAS

Construido en 1911 según el proyecto del ingeniero alicantino Próspero Lafarga. Edificio donde se produce el reparto del agua entre tres municipios (Banyeres, Bocairent y Beneixama), en la manera y forma que estableció en la sentencia publicada el 6 de junio de 1459 el rei Juan II de Aragón. En el interior, se distribuye el agua en dos canales, uno compartido para Banyeres y Bocairent y otro para Beneixama. El agua que corresponde a Beneixama vuelve al río Vinalopó mientras que la destinada a Banyeres y Bocairent se conduce a la balsa de Riego Mayor.

VAL PARTIDOR DE LES AIGÜES

Construït el 1911 segons el projecte de l'enginyer alacantí Pròsper Lafarga. Edifici on es produeix el repartiment de l'aigua entre tres municipis (Banyeres, Bocairent i Beneixama), en la manera i forma que va establir en la sentència publicada el 6 juny 1459 el rei Joan II d'Aragó. A l'interior, es distribueix l'aigua en dos canals, un compartit per Banyeres i Bocairent i un altre per Beneixama. L'aigua que correspon a Beneixama torna al riu Vinalopó mentre que la destinada a Banyeres i Bocairent es condueix a la bassa de Reg Major

EN HEADWATERS

Built in 1911 according to the project of the Alicante engineer Próspero Lafarga, this building is the place where the distribution of water between three towns (Banyeres, Bocairent and Beneixama) takes place in the way established in the judgment published 6 June 1459 by the King Juan II of Aragón. Inside it, the water is distributed in two canals, one of them for both Bocairent and Banyeres and the other one for Beneixama. The water which corresponds to Beneixama returns to the Vinalopó river, whereas the water sent to Bocairent and Banyeres is lead to a great irrigation pond.

It can only be seen from the outside.

MOLINOS MOLINS MILLS

ES MOLÍ L'OMBRIA

Este fue el primer molino edificado en el curso del Alto Vinalopó, se localiza al margen izquierdo del río. Su creador fue Laureano Ballester pero a principios del siglo XIX, lo compró José Laporta Valor, que nunca lo utilizó para hacer papel, sino para suministrar alumbrado eléctrico al Molí Sol y al Molí Pont.

Actualmente el estado de este molino es ruinoso. Su cuerpo principal consta de planta baja abovedada sobre la que se levanta otra planta dividida en dos secciones perfectamente delimitadas, la segunda y tercera planta estaban destinadas al secado del papel. Edificio con cubierta a dos aguas resguardada con tejas y tablillas de madera entre las vigas.

Solo visitable por fuera.

VAL MOLÍ L'OMBRIA

Aquest va ser el primer molí edificat en el curs de l'Alt Vinalopó, es localitza al marge esquerre del riu. El seu creador va ser Laureano Ballester, però a principis del segle XIX el va comprar José Laporta Valor, que mai el va utilitzar per fer paper, sinó per subministrar enllumenat elèctric al Molí Sol i al Molí Pont.

Actualment l'estat d'aquest molí és ruïnós. El seu cos principal consta de planta baixa voltada sobre la qual s'alça una altra planta dividida en dues seccions perfectament delimitades, la segona i tercera planta estaven destinades a l'assecat del paper. Edifici amb coberta a dues aigües protegida amb teules i tauletes de fusta entre les bigues.

Només visitable per fora.

EN MOLÍ L'OMBRIA

This was the first mill built in the high course of the river Vinalopó. It is located on the left bank of the river. Its creator was Laureano Ballester, but his mismanagement made that in the early 19th century very few mills remained his property. Then it became property of José Laporta Valor, who never used it to make paper, but to supply electric lighting to the Molí Sol and the Molí Pont.

Nowadays the state of this mill is ruinous. Its main body it consists of a vaulted ground floor on which there is another floor divided into two well defined sections; the second and third floors were devoted to the drying of the paper, with a sloping roof sheltered with tiles and wood boards between the beams.

It can only be seen from the outside.

ES MOLÍ SOL

Localizado en el margen derecho del río, anexo al Molí Torró. Este molino también es conocido por el nombre de Blanco y Negro, por el papel de fumar que fabricaban. Se edificó en 1856. El edificio consta de una planta rectangular de cuatro crujías, con un alzado de cuatro plantas. A la construcción principal se le añadieron en diferentes épocas varios anexos, dependiendo de las necesidades de la industria (talleres de carpintería, herrería, vivienda del conserje,...) Un poco antes del molino encontramos las balsas de decantación, utilizadas para limpiar el agua antes de su entrada en el edificio.

Anexo tiene el **Molí Torró**, molino harinero del siglo XVII, de planta rectangular con fachada sencilla y cubierta a doble vertiente. Es en 1764 cuando sabemos su pertenencia a la familia Torró, la cual da nombre a la construcción.

Estos molinos son visitables por fuera.

VAL MOLÍ SOL

Localitzat al marge dret del riu, annex al Molí Torró. Aquest molí també és conegut pel nom de Blanc i Negre, pel paper de fumar que fabricaven. Es va edificar l'any 1856. L'edifici té una planta rectangular de quatre crugies, amb un alçat de quatre plantes. A la construcció principal, se li van afegir en diferents èpoques diversos annexos, depenent de les necessitats de la indústria (tallers de fusteria, ferreria, habitatge del conserge, ...) Un poc abans del molí trobem les basses de decantació, utilitzades per netejar l'aigua abans de la seva entrada a l'edifici.

Annex té el **Molí Torró**, molí fariner del segle XVII, de planta rectangular amb façana senzilla i coberta a doble vessant. És en 1764 quan sabem la seva pertinença a la família Torró, la qual dona nom a la construcció.

Aquests molins són visitables per fora.

EN MOLÍ SOL

It is located on the right bank of the river, attached to the Molí Torro. This mill is also known by the name of Blanco y Negro (black and white), due to the cigarette paper it manufactured. It was built in 1856. This mill has a rectangular shape including four bays, with an elevation of four floors. Several attachments were added to the main building at different times, depending on the needs of the industry (workshops for carpentry, blacksmithing, house of the doorman, etc.). Shortly before the mill you can see the settling ponds used to clean the water before its entry into the mill.

Attached to this mill we found the **Molí Torro**. It is a flour mill from the 17th century. It consists of a rectangular plan with simple facade and a sloping roof. It was in 1764 when we learnt about its belonging to the family Torró, who give the building its name.

It can only be seen from the outside.

ES MOLÍ PONT

Localizado al margen izquierdo del río. En sus orígenes fue un molino harinero. En 1758 D. Mauro Aparisi, rector de la Iglesia parroquial de Banyeres establece y levanta un molino harinero de la Administración de la Iglesia para sufragar los gastos de construcción de la nueva Iglesia, pero en 1877 lo compra José Mora Navarro y edifica al lado un molino papelerero, el más importante de Banyeres por su elaboración de papel de fumar y libritos. A finales del s.XIX lo adquiere José Laporta Valor que lo rebautiza como la Innovadora. En 1935 se integra en Papeleras Reunidas S.A. de Alcoy. En 1964 cierra por no ser competitivo.

Solo visitable por fuera.

VAL MOLÍ PONT

Localitzat al marge esquerre del riu. En els seus orígens va ser un molí fariner. En 1758 D. Mauro Aparisi, rector de l'església parroquial de Banyeres estableix i alça un molí fariner de l'Administració de l'Església per sufragar les despeses de construcció de la nova Església, però en 1877 el compra José Mora Navarro i edifica al costat un molí paperer, el més important de Banyeres per la seva elaboració de paper de fumar i llibrets. A finals del s.XIX l'adquireix José Laporta Valor que el rebateja com la Innovadora. En 1935 s'integra en Papereres Reunidas S.A. d'Alcoi. El 1964 tanca per no ser competitiu.

Només visitable per fora.

EN MOLÍ PONT

It is located on the left bank of the river. In its origins it was a flour mill. In 1758 Mauro Aparisi, the priest of the parish of Banyeres, had a flour mill built, which belonged to the administration of the Church, in order to pay for the cost of the building of the new church. But in 1877 José Mora Navarro bought it and built up a paper mill next to it. Such paper mill was the most important in Banyeres because of its production of cigarette paper and booklets. By the end of the 19th century it was acquired by José Laporta Valor, who renamed it as the Innovadora. In 1935 it was integrated into Papeleras Reunidas S.A. (Alcoy). In 1964 it closed down because it was not competitive.

It can only be seen from the outside.

ES MOLÍ L'ASPENTA

Localizado en el margen izquierdo del río, en la partida del Bovar. Se conoce popularmente como el Molí l'Aspenta porque fue parcialmente arrastrado en una de las riadas del Vinalopó. Tiene una estructura rectangular de 10 metros de longitud y 5 metros de ancho, con semisótano abovedado, planta baja y planta primera para el secado del papel.

Solo visitable por fuera.

VAL MOLÍ L'ASPENTA

Localitzat al marge esquerre del riu, a la partida del Bovar. Es coneix popularment com el Molí l'Aspenta perquè va ser parcialment arrossegat en una de les riades del Vinalopó. Té una estructura rectangular de 10 metres de longitud i 5 metres d'ample, amb semisoterrani voltat, planta baixa i planta primera per a l'assecat del paper.

Només visitable per fora.

EN MOLÍ L'ASPENTA

It is located on the left bank of the river, in the Bovar area. It is popularly known as the Molí l'Aspenta because it was partially swept along as a result of one of the floods of the Vinalopó. It has a rectangular structure of 10 meters in length and 5 meters wide, with a vaulted semi-basement, a ground floor and a first floor for the drying of the paper. It is currently in ruins.

It can only be seen from the outside.

ES MOLINO HARINERO DE DANIEL

Molino que en su origen albergó la fábrica de aguardientes que pertenecía al complejo fabril de Laureano Ballesteros. En 1930 se convirtió en molino de piensos y cereales, hasta su cierre a finales del s. XX. Este molino aprovechaba las corrientes del agua para el funcionamiento de la maquinaria, a través de una acequia situada en una de las paredes del molino.

Actualmente este molino se encuentra en buen estado de conservación. Es privado.

VAL MOLÍ FARINER DE DANIEL

Molí que a l'origen va albergar la fàbrica d'aiguardents que pertanyia al complex fabril de Laureano Ballesteros. En 1930 es va convertir en molí de pinsos i cereals, fins al seu tancament a finals del s. XX. Aquest molí aprofitava els corrents de l'aigua per al funcionament de la maquinària, a través d'una sèquia situada en una de les parets del molí.

Actualment aquest molí es troba en bon estat de conservació. És privat.

EN FLOUR MILL OF DANIEL

This mill originally housed the spirits factory that belonged to Laureano Ballesteros' industrial complex. In 1930 it became a feed and cereal mill until its closure at the end of the 19th century. This mill took advantage of the flows of water for the operation of the machinery, thanks to a ditch situated next to one of the walls of the mill.

Today this mill is in good condition. This mill is privately owned.

ES Balsa Les Vegues

Balsa con nacimiento natural de agua, este nacimiento sale por un alcavón (Mina de agua o paso subterráneo de una acequia).

VAL Bassa Les Vegues

Bassa amb naixement natural d'aigua, aquest naixement surt per un alcavó (Mina d'aigua o pas subterrani d'una sèquia).

EN Pond Les Vegues

A pond with natural water, this source comes out through an underground passage of a canal.

ES Fuente del Molí l'Ombria

Ubicada en un lateral del molino, viene de un alcavón ubicado detrás del molino. Esta fuente se restauró en el año 2003.

VAL Font del Molí l'Ombria

Situada en un lateral del molí, ve d'un alcavó situat darrere del molí. Font restaurada l'any 2003.

EN Source of the Molí l'Ombria

Located on a side of the mill, it comes from a passage set behind the mill. This spring was restored in the year 2003.

ES Fuente del Molí Torró

Ubicada en las paredes del molino. Esta fuente todavía conserva un pequeño lavadero y un bebedero para el ganado.

VAL Font del Molí Torró

Situada a les parets del molí. Aquesta font encara conserva un petit safareig i un abeurador per al bestiar.

EN Source of the Molí Torró

Located on the walls of the mill, this source still retains a small laundry place and a drinking trough for cattle.

TALLER DE L'ESTACIÓ

ES Localizado en el polígono industrial. Al lado de la antigua estación de tren.

El interior del Taller sigue un mismo esquema constructivo de bóvedas y dinteles soportado sobre pilares de morteros, aunque en algunos edificios de este complejo se observa el uso del hierro para las armaduras de la techumbre.

La arquitectura toma elementos del clasicismo académico, para la dignificación de construcciones fabriles y esto dotará de una preocupación por la ornamentación de las fachadas. La fachada principal y las otras partes del edificio guardan una misma estética, de muros sin ornamentación. Su estado actual es ruinoso, aun se conserva la fachada principal y las fachadas laterales. Solo visitable por fuera.

Estación de ferrocarril

Las instalaciones de Banyeres de Mariola constaban de un edificio principal, muelle cubierto, muelle descubierto, andén, pozo, casilla aneja y baño público. El 13 de abril de 1884 se inauguró el primer tramo del ferrocarril Villena – Banyeres, esta línea ferroviaria era conocida popularmente como el “Xitxarra” y estuvo en funcionamiento hasta 1969. Actualmente solo conservamos el edificio central de la estación.

VA Localitzat al polígon industrial. Al costat de l'antiga estació de tren. L'interior del Taller segueix un mateix esquema constructiu de voltes i llindes suportat sobre pilars de morters, encara que en alguns edificis d'aquest complex s'observa l'ús del ferro per a les armadures del sostre.

L'arquitectura pren elements del classicisme acadèmic, per a la dignificació de construccions fabrils i això dotarà d'una preocupació per l'ornamentació de les façanes. La façana principal i les altres parts de l'edifici guarden una mateixa estètica, de murs sense ornamentació. El seu estat actual és ruïnós, encara es conserva la façana principal i les façanes laterals.

Només visitable per fora.

Estació de ferrocarril

Les instal·lacions de Banyeres de Mariola constaven d'un edifici principal, moll cobert, moll descobert, andana, pou, casella annexa i bany públic. El 13 d'abril de 1884 es va inaugurar el primer tram del ferrocarril Villena - Banyeres, aquesta línia ferroviària era coneguda popularment com el “Xitxarra” i va estar en funcionament fins 1969. Actualment només conservem l'edifici central de l'estació.

EN It is located in the industrial area, next to the old train station. The inside of the workshop follows the same constructive scheme of vaults and lintels supported on mortar pillars, although in some buildings of this group you can see the use of iron for the assembling of the roof. Its architecture takes elements from the academic classicism for the dignity of manufacturing buildings and this implied a concern for the decoration of the facades. The main facade and the other parts of the building keep the same aesthetic of walls without ornamentation. Its current state is still ruinous. The main facade and the side facades are still preserved.

It can only be seen from the outside.

Railway station

The facilities in Banyeres de Mariola consisted of a main building, an indoor loading platform, an outdoor loading platform, a passenger platform, a well, an annexed house and a public toilet. On April 13, 1884 the first stretch of railroad Villena – Banyeres started. This railway line was popularly known as the “Xitxarra” and was in operation until 1969. Nowadays only the main building of the station is still in existence.

FLORA Y FAUNA FLORA I FAUNA FLORA AND FAUNA

ES La ruta de los Molinos se caracteriza por la riqueza y diversidad de flora y fauna. Entre las especies de flora más destacables nos encontramos; el sauce, el espino común, la anea, el saúco que se utilizaba para la confección de tintes. Además encontramos diversas plantas medicinales como el romero, el tomillo y la cola de caballo.

Entre la fauna podemos destacar mamíferos como el jabalí, reptiles y anfibios como las serpientes, aves como la lavandera...

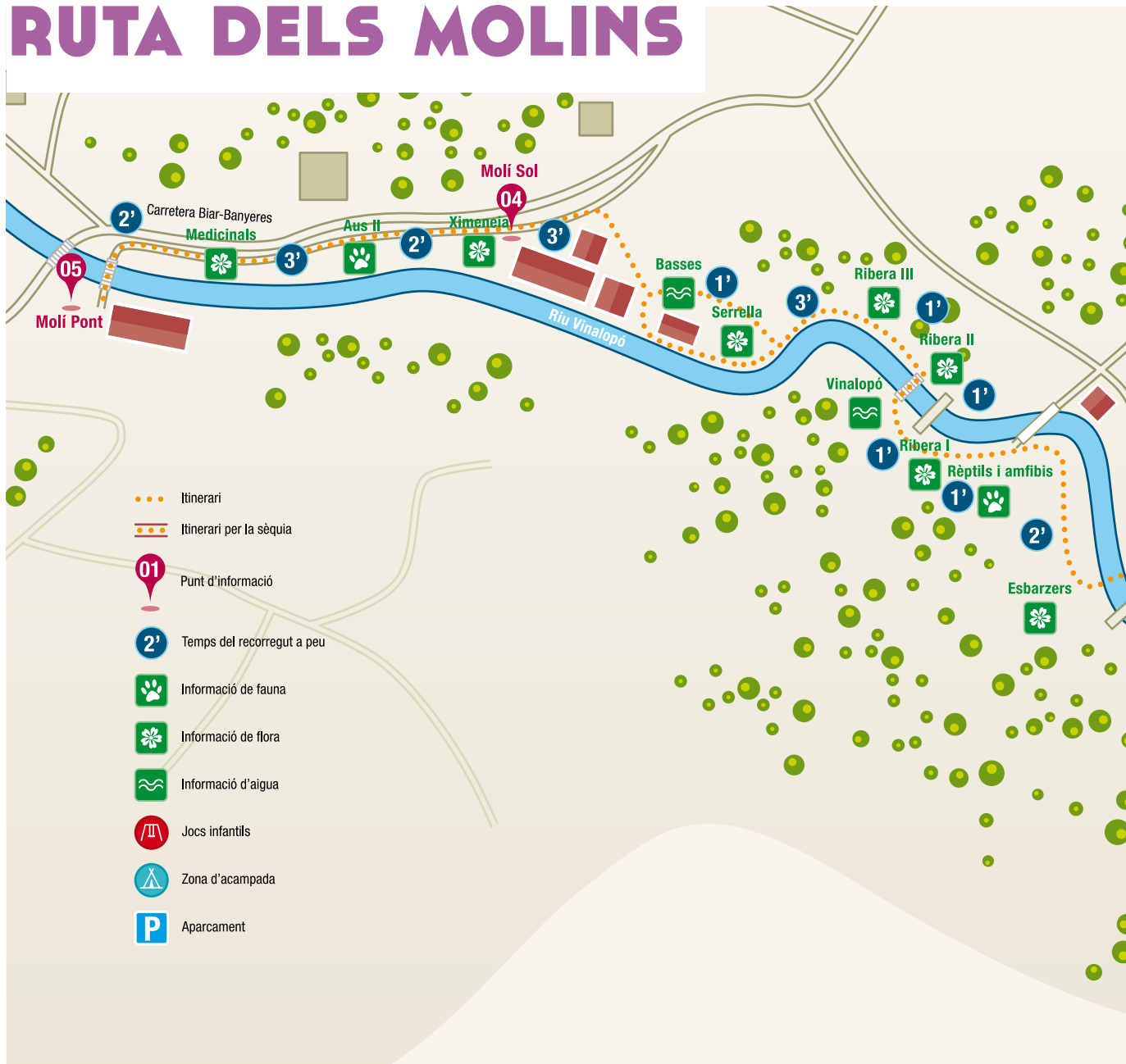
VA La ruta dels Molins es caracteritza per la riquesa i diversitat de flora i fauna. Entre les espècies de flora més destacables ens trobem; el salze, el garguller, la boga, el saüc que s'utilitzava per a la confecció de tintes. A més trobem diverses plantes medicinals com; romer, timó i cua de cavall.

Entre la fauna podem destacar mamífers com el porc senglar, rèptils i amfibis com les serps, aus com la cuereta ...

EN The route of the mills is characterized by the richness and diversity of flora and fauna. Among the most noteworthy species of flora we can find the willow, the common hawthorn, the bulrush and the elder that was used for making dyes. We can also find several medicinal plants such as the rosemary, the thyme and the horsetail.

Among the fauna we can highlight mammals such as the wild boar, reptiles and amphibians such as snakes, birds such as the wagtail...

RUTA DELS MOLINS

Accés
Zona d'acampada
Moli l'Ombria

Font del Sapo

P

Saüc pudent

Lledoners

Moli l'Ombria

Informació

Xops

Partidor

Aus

Insectes

Riu Vinalopó

Canyar

Riu Vinalopó

El Partidor

Zona d'acampada

Mamífers

Fleixos

4'

1'

4'

2'

1'

4'

3'

02

03

01

1'

4'

3'

02

DIPUTACIÓN
DE ALICANTE

Patronato Provincial de Turismo
de la Costa Blanca
Tel. +34 965230160
Fax. +34 965230155
turismo@costablanca.org
www.costablanca.org

TOURIST INFO
Banyeres de Mariola
Tel. +34 965 567 453
Fax. +34 965 566 668
banyeres@touristinfo.net
www.banyeresdemariolatourisme.com

